

ul. ks. Bolesława Domańskiego 69h/6
45-819 Opole
tel. 501 566 397
e-mail: biuro@otp.opole.pl

Stanowisko do projektu Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Brzeg

W związku z konsultacjami społecznymi zgłaszam poniższe uwagi do upublicznionego projektu Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Brzeg na lata 2020-2029 opracowywanego wg stanu na 01.01.2021 r.

Uwagi sporządzono w oparciu o udostępnione na stronie BIP RDLP części tekstowe PUL, bez wglądu w opisy taksacyjne poszczególnych wydzieleń.

1. Na obszarze administrowanym przez Nadleśnictwo znajdują się trzy rezerваты planowane do powiększenia: Przylesie, Lubsza, Rogalice, dwa nowe projektowane lub rezerwat: Dolina Stobrawy i Wronów oraz jeden obiekt proponowany – Ptakowice. Łączna powierzchnia planowanych powiększeń i projektowanych i proponowanych rezerwatów to 332,72 ha. W tabeli (projekt PUL, str. 176) opisującej gospodarstwo specjalne nie znajduje się pozycja „proponowane/projektowane poszerzenia rezerwatów”. Być może są one składową pozycji „Obszary o wyjątkowym znaczeniu ze względów kulturowych, religijnych lub ekologicznych”. Niemniej w POP nie ma informacji o propozycjach poszerzenia rezerwatów. Dla ochrony przyrody naprawdę bardzo istotne, aby te drzewostany wyłączyć z użytkowania do czasu poszerzenia istniejących lub powołania nowych rezerwatów. Proszę o przeanalizowanie tej kwestii i uwzględnienie w przedmiotowej pozycji kategorii „poszerzenia rezerwatów”. Uzasadniona jest też zmiana opisu dla pięciu obszarów położonych w Stobrowskim PK jako poszerzeń rezerwatów projektowanych (tzn. z dokumentacją przyrodniczą w RDOŚ w Opolu), a nie proponowanych.
2. Na obszarze gminy Popielów zrealizowano w 2020 r. projekt dotyczący ochrony drzew pomnikowych. W jego ramach zidentyfikowano w terenie bardzo dużą ilość drzew proponowanych do ochrony pomnikowej (spełniających kryterium ilościowe – pierśnica). Duża część z tych drzew znajduje się na obszarach leśnych administrowanych przez Nadleśnictwo Brzeg. Proszę o włączenie informacji o proponowanych pomnikach przyrody do Planu Ochrony Przyrody oraz opisów taksacyjnych poszczególnych wydzieleń. W załączeniu do pisma wysyłam warstwę GIS

z poszczególnymi proponowanymi pomnikami przyrody, co mam nadzieję ułatwi Państwu pracę (UG Popielów również może je udostępnić).

3. Projekt PUL przygotowywany jest w warunkach gwałtownych zmian klimatu skutkujących na obszarze Nadleśnictwa m.in. bezśnieżnymi zimami, spadkiem poziomu wód gruntowych (suche rowy w lesie). Konsekwencją tego jest zamieranie głównego gatunku lasotwórczego – sosny zwyczajnej. W konsultowanym dokumencie (poza jedną wzmianką w POŚ) nie pojawia się w ogóle pojęcie „zmian klimatu”, co napawa zdumiewa nie tylko w kontekście dostępnej od wielu lat wiedzy naukowej, ale nawet tonu publikacji w branżowych czasopismach. W „Głosie Lasu” od dwóch lat macie Państwo artykuły o wpływie zmian klimatu na warunki prowadzenia gospodarki leśnej, o tytułach takich jak „Hodowla w czasach zagłady” czy „Dokąd pójdzie las?”. Czytając konsultowane dokumenty co rusz napotyka się informacje o zmianach warunków klimatycznych, uszkodzeniach klimatycznych itp., jednak są to wydarzenia o niewiadomych przyczynach i genezie (wg dokumentacji). Pomijając to niezrozumiałe cenzurowanie „zmian klimatu”, to naprawdę szkoda, że w dokumencie nie znalazły się takie działania jak np.:
- I. Przebudowa drzewostanów drzew iglastych na drzewostany gatunków ciepłolubnych i odpornych na suszę (buk, dąb szypułkowy i bezszypułkowy) oraz większy udział domieszek liściastych. Tak, wszyscy wiemy, że LP przebudowuje drzewostany iglaste, ale robią to Państwo tylko na niewielkich powierzchniach i za wolno.
 - II. Odstąpienie od sadzenia sosny w miejscach, gdzie jej drzewostan objęty był znaczącym zamieraniem. Istnieje przecież znana Państwu obszerna literatura naukowa wskazująca, że drzewostan powstały z sztucznego nasadzenia źle adaptuje się do lokalnych warunków środowiskowych, w tym glebowych i wodnych, m.in. wytwarza wadliwy system korzeniowy. Chciałbym tak samo jak leśnicy, żeby kolejne pokolenie sosen było lepiej zaadaptowane do zmieniających się warunków środowiskowych, ale Państwa teza, że tak właśnie będzie jest czysto życzeniowa i niepodparta dowodami naukowymi, przeciwnie – jest z wiedzą naukową sprzeczna. Sosnę należy zastąpić innymi gatunkami tam, gdzie to tylko możliwe, a na siedliskach borowych odnawiać ją naturalnie, ewentualnie z siewu.
 - III. Zmiana wieku rębego drzew iglastych, dokładniej sosny, w celu jak najszybszego odnowienia gatunków dostosowanych do zmian klimatu; chodzi o skrócenie wieku rębności sosny na siedliskach leśnych.
 - IV. Zakrojono na szeroką skalę działania zwiększającą retencję wody w lasach, m.in. odtworzenie dawnej infrastruktury nawadniającej i budowa nowych zastawek na rowach. Obszar Nadleśnictwa został bardzo silnie zmeliorowany już w XIX w. dzięki czemu możliwa była efektywna gospodarka leśna. System melioracyjny w większości nastawiany był na odprowadzanie nadmiaru wód m.in. po roztopach wiosennych. Aktualnie funkcjonowanie rowów niewyposażonych w zastawki pogorsza i tak zły poziom uwodnienia większości obszarów leśnych administrowanych przez nadleśnictwo. Zapisy postulujące odbudowę systemu małej retencji znalazły się PUL (i POP), brak jest jednak w dokumentach informacji o realnie podejmowanych lub planowanych

działaniach. Pozostaje mieć tylko nadzieję, że lata 2020-2029 nie będą zmarnowanym w tym obszarze okresem.

Analiza opracowań naukowych o zmianach klimatu, jak i zbieranych przez Lasy Państwowe informacje (stan sanitarny drzewostanów sosnowych, wymagane poprawki podczas odnowień itp.) wskazują, że naprawdę jest ostatni moment na podjęcie stosownych działań adaptacyjnych w leśnictwie. Mam nadzieję, że odłożenie ich na obszarze nadleśnictwa o kolejne 10 lat nie spowoduje, że będzie już na nie za późno.

4. Sposobem na ochronę zasobów wodnych i zwiększanie retencji w lasach jest ochrona drzewostanów sąsiadujących z brzegami zbiorników i cieków wodnych. Bardzo proszę o zweryfikowanie czy stosowne zapisy o ochronie pasa nadbrzeżnego znajdują się w opisach taksacyjnych i wskazówkach dla leśniczych. Lokalizację naturalnych cieków opisują publicznie pliki dostępne na stronie [https://dane.gov.pl/pli\(JCWP_Rzeczne.shp; Głowne_Rzeki.shp\)](https://dane.gov.pl/pli(JCWP_Rzeczne.shp; Głowne_Rzeki.shp)). W załączeniu przesyłam również plik shp opisujący lokalizację zbiorników wodnych – siedlisk płazów, na obszarze Stabrowskiego PK.
5. Stobrowski Park Krajobrazowy jest miejscem występowania wielu rzadkich i chronionych gatunków. Są to m.in. duże drapieżniki leśne: wilk i ryś. Obecność tych gatunków ma istotny wpływ na warunki prowadzenia gospodarki leśnej (regulacja liczebności populacji jeleniowatych), ale wymaga też szczególnej uwagi podczas prowadzenia prac leśnych. Proszę o uzupełnienie informacji o ww. gatunkach w PUL w oparciu o dane jakie mogą Państwo pozyskać z Zespołu Opolskich Parków Krajobrazowych oraz Uniwersytetu Opolskiego (dr Grzegorz Kłys).
Na obszarze Stobrowskiego PK zrealizowano w 2020 r. projekt dotyczący ochrony popielicy. Jego rezultatem jest zinwentaryzowanie kilkudziesięciu stanowisk tego gatunku jak również orzesznicy leszczynowej. Proszę o uzupełnienie informacji o stanowiskach ww. gatunków w opisach taksacyjnych poszczególnych wydzieleni (w oparciu o dane pozyskane z Zespołu Opolskich Parków Krajobrazowych). W PUL (zarówno w POP jak i SOOŚ) powinny się znaleźć zapisy dotyczące planu ochrony zarówno dużych drapieżników jak i ww. drobnych ssaków leśnych.
6. Jeden z gatunków lasotwórczych występujących na obszarze Nadleśnictwa, jodła pospolita, znajduje się na regionalnej czerwonej liście roślin naczyniowychⁱⁱ¹. Proszę o uwzględnienie tego faktu w PUL, np. poprzez wyłączenie części drzewostanów z jodłą z użytkowania rębego (ew. wprowadzenie tam gospodarki przerębowej), pozostawianie jodeł jako przestojów, czy większy udział jodły w odnowieniach na siedliskach boru mieszanego.
7. **Zaproponowany skład odnowienia na dla siedliska LMśw powodować będzie jego pinetyzację. Nadmierny udział typowo borowych gatunków iglastych skutkuje m.in. degradacją gleb leśnych (ich bielicowaniem). Jest to w mojej ocenie działanie niedopuszczalne w nowoczesnym leśnictwie, szczególnie jeśli ma ono spełniać kryteria trwale zrównoważonej gospodarki leśnej. Problem ten powinien zostać**

przeanalizowany w ocenie oddziaływania na środowisko PUL. W tabeli opisującej przyjęte TD o kierunku gospodarczym i orientacyjne skład gatunkowe upraw (str. 57) znajdują się dwa błędy pisarskie (LMśw zamiast LMw?).

8. Plan ochrony Stobrowskiego PK wyznacza zasady ochrony i zagospodarowania leśnych jednostek funkcjonalnych wskazując na konieczność przebudowy drzewostanów w kierunku zgodnym z roślinnością potencjalną. Zaproponowane typy drzewostanów i orientacyjne typy drzewostanu jedynie w niewielkim stopniu nawiązują do roślinności potencjalnej opisanej w przywoływanych również IUL publikacji fitosocjologicznych^{iiiiiv}. Nadleśnictwo położone jest w całości poza obszarem występowania kontynentalnego boru mieszanego, do którego nawiązują przedstawione w protokole KZP propozycje składów gatunkowych dla mieszanych borów i lasów. Nadleśnictwo położone jest poza obszarem naturalnego występowania drzewostanów Db-So (kontynentalnego boru mieszanego): na zachód od Pokoju jako roślinność potencjalna występują już tylko kwaśne dąbrowy^{vvi}. Plan zadań ochronnych parku ma walor prawa miejscowego i jest nadrzędny względem wewnętrznego dokumentu ministerialnego jakim jest PUL.
9. W PUL zastosowano podział fizjograficzny wg Solona a nie Kondrackiego. Proszę pamiętać o uaktualnieniu bibliografii.

Z poważaniem

Z upoważnienia Prezesa Opolskiego Towarzystwa Przyrodniczego
Paweł Żyła – Koordynator Projektów Leśnych OTP

Przypisy

ⁱ<https://dane.gov.pl/pl/dataset/608/resource/6266,ocena-jednolitych-czesci-wod-powierzchniowych-rzecznych-za-lata-20102015-wyniki/table>

ⁱⁱhttps://www.researchgate.net/publication/285907257_Red_list_of_vascular_plants_of_Opole_province_-_2008

ⁱⁱⁱ Matuszkiewicz J.M. 2007, Zespoły leśne Polski, PWN, Warszawa

^{iv} Matuszkiewicz J.M. 2007, Geobotaniczne rozpoznanie tendencji rozwojowych zbiorowisk leśnych w wybranych regionach Polski” , Monografie 8, PAN, Warszawa

^v Matuszkiewicz J.M. 2008, Potential natural vegetation of Poland (Potencjalna roślinność naturalna Polski) IGiPZ PAN, Warszawa, <https://www.igipz.pan.pl/Roslinnosc-potencjalna-zgik.html>

^{vi} Mapa potencjalnej roślinności naturalnej <http://wgsr.uw.edu.pl/prn/>